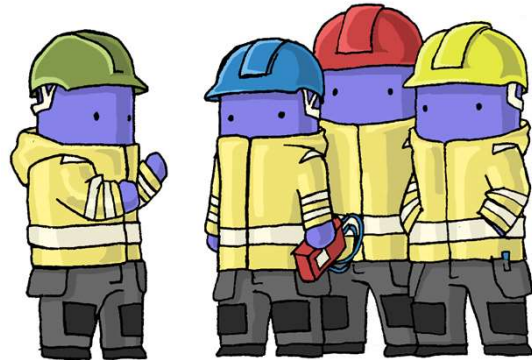

Elektrikerna på elsäkerhetsdagarna 2021

Sven Höckert / Niklas Enström Elektrikerna

Elektrikerna

Elsäkerhet vid arbete utifrån perspektivet "INGEN SKA DÖ PÅ JOBBET"

Arbetsmiljön på en avreglerad elmarknad.

Författare Ulf Carlsson. 2005-11-09

Det fanns indikationer på att elkraftbranschen konkurrensutsatts hårt efter elmarknadens avreglering. Studiens syfte var att undersöka vilka förändringar som kan ha skett utifrån vissa arbetsorganisatoriska faktorer och materiella förutsättningar sedan avregleringen. Tio montörer från en större koncern har intervjuats och besvarat en enkät.

De största förändringarna som rapporterades var:

- Mindre fortbildning.
- Större beredskapsområden, mer övertid.
- Ökning av traktamentsjobb och resor.
- Minskad nätkännedom.
- Ökning av ensamarbete.
- Mer upplevd tidspress.

På sikt kan detta leda till ökad risk för ohälsa.

Bättre efterlevnad av arbetsmiljölagen och föreskriften, Systematiskt arbetsmiljöarbete SAM samt nyanställning av fler montörer skulle förbättra arbetsmiljön för montörerna.

En av slutsatserna i Ulfs dokumentation

För att komma tillrätta med arbetsmiljön krävs bl.a. att arbetsgivarna på ett bättre sätt följer arbetsmiljölagen och föreskriften, Systematiskt arbetsmiljöarbete SAM.

Får man SAM att fungera fullt ut och att det görs bra riskanalyser och handlingsplaner kommer en hel del av problemen att förebyggas.

Vad är det som styr företagens elsäkerhetstänk idag?
Elriskplanering utifrån ELSÄK FS 2006:1, RISK P/U--BAS P/U eller
Arbetsmiljölagen (SAM Systematiskt arbetsmiljöarbete)?

- Vad gör arbetsgivaren innan man skickar ut en montör på uppdrag som elsäkerhetsledare?
- Vilken lagstiftning styr och har styrt arbeten med elektrisk risk de senaste 20 åren och dessförinnan?
- ELSÄK FS 2006:1 elektrikerförbundets syn på föreskriften som varit.
- Har en elsäkerhetsledare ansvar eller bara en arbetsuppgift?
- Reglering av elsäkerhetsledaren i Elektrikernas kollektivavtal.

Vad gör arbetsgivaren innan man skickar ut en montör på uppdrag som elsäkerhetsledare?

- Elektrikerförbundets åsikt
 - Tillse att utbildning för uppdraget finns.
 - Tillse att delegering/utseende är utförd.
 - Tillse att företagets elriskplanering/RISK P är utförd.
 - Tillse att elsäkerhetsledaren har fått tagit del av den för att kunna göra riskanalys/RISK U innan påbörjandet av arbetet.
 - Kontrollera att samtlig personal som ska ingå i arbetet har erforderlig kompetens.
 - Tillse att erforderlig säkerhetsutrustning är besiktad och kontrollinstrument kalibrerade.

Vilken lagstiftning styr och har styrt arbeten med elektrisk risk de senaste 20 åren och dessförinnan?

- Elektrikerförbundets åsikt:
 - En elektrisk risk och fara har alltid varit en arbetsmiljöfråga då den handlar om personlig säkerhet för montörer. I det läget har arbetsmiljölagen med sina AFSer reglerat hur arbetsgivaren ska tillse att skydda sin arbetstagare.

Systematiskt arbetsmiljöarbete som efterträdde internkontroll 2001 redogjorde ju för hur personalen skulle skyddas och vilket ansvar arbetsgivaren har för sin personal.

Samt hur arbetsgivaren skulle göra riskbedömningar för att minimera faran för sina anställda.

ELSÄK FS 2006:1 elektrikerförbundets syn på föreskriften som varit.

- Elektrikerförbundets åsikt:
 - ELSÄK FS 2006:1 uppfattade Elektrikerförbundet som en vägledning hur ett elföretag skulle kunna hantera systematiskt arbetsmiljöarbete i samverkan med den dåvarande ellagstiftningen. Om man efterlevde föreskriften så hade man gjort de bedömningar som ansågs nödvändiga utifrån den elektriska faran.

Däremot så har en oklarhet förelegat i vem som kunnat utkräva ansvar för föreskriften och därför har Elektrikerna alltid i sina förhandlingar hänvisat till Kraftverksavtalet eller arbetsmiljölagen när tvist om elsäkerhet förelegat.

Har en elsäkerhetsledare ansvar eller bara en arbetsuppgift?

- Elektrikerförbundets åsikt:

- En elsäkerhetsledare har bara en arbetsuppgift att utföra det som företaget gett denne i uppdrag att råda över och kontrollera utifrån.

En elsäkerhetsledare ska ha en driftorder, arbetsorder, delegering med de punkter som elsäkerhetsledaren ska utföra och kontrollera eller vidta, eller följa den elsäkerhetspolicy som företaget har för elsäkerhetsarbetet på företaget.

En elsäkerhetsledare kan anses ha ett ansvar om man mottagit en delegering men valt att inte följa det överenskomna så en olycka inträffar som kunde undvikits om elsäkerhetsledaren utfört sitt uppdrag.

Reglering av elsäkerhetsledaren i Elektrikernas kollektivavtal.

- Elektrikerförbundet reglerade tidigt i sina kollektivavtal att en elsäkerhetsledare skulle utses skriftligt för att det inte skulle föreligga några tvivel om:
 - Att en elsäkerhetsledare är utsedd. (Ej krav i lagstiftning)
 - Dennes arbetsuppgifter.
 - Vilket område som elsäkerhetsledaren ansvarar för.
 - Dokumentation av vilken personal som elsäkerhetsledaren utövar sitt uppdrag över.
 - Vilken tidsperiod som uppdraget omfattar.

ESA som exempel till anvisning

Fördelar med Anvisning:

- Enklare att utföra arbetet.
- Likvärdig utbildning.
- Tydlig dokumentation

Nackdelar med anvisning:

- Tyvärr oftast bara utbildning i anvisningen, inte utbildning i standard, lagstiftning och föreskrifter som ligger till grund för anvisningen.
- Lätt att stirra sig blind på anvisningen och missa i riskbedömningen om det som gjort riskbedömningen.

Efter 1 november 2021 som Elektrikerna kan se det.

- Arbetsmiljölagen fortsätter hantera allt som har med elsäkerhet gällande personalen att göra.
Före, under och vid tillbud/olycka med arbetstagare.
- Riskbedömningar, riskanalyser och handlingsplaner fortsätter hanteras utifrån Systematiskt arbetsmiljöarbete/arbetsmiljölagen.
- Om elsäkerhetsledaren ska genomföra riskanalys innan påbörjande av arbete måste arbetsgivaren även i fortsättningen tillse att elsäkerhetsledaren har utbildning i detta. (Är tyvärr en bristvara delvis i dagsläget).
- Klart och tydligt vilken myndighet som hanterar de olika delarna vid en olycka. Personal-Arbetsmiljöverket, den elektriska anläggningen fel/brister som bidrog Elsäkerhetsverket.

Bättre underlag vid upphandlingar där arbetsmiljöarbetet måste viktas högre.

Idag anser vi att upphandlingar i större utsträckning enbart handlar om lägsta pris inte att man ska uppfylla ett systematiskt arbetsmiljöarbete, inneha den erforderliga kompetensen som behövs för att utföra projektet, inte tillse att det övergripande samordningen för arbetsstället läggs i samverkan med RISK/BAS samt att byggherren har en kontroll för den entreprenad som utförts i egen eller annans regi.

Mer utbildning i elanläggningsägarnas ansvar så de lämnar ut rätt dokumentation om arbetsmiljöfarorna i elanläggningen som ska förändras.

Idag saknas många gånger underlag för faror i den elektriska anläggningen då det kan vara avsaknad av kunskap, avsaknad av hur elanläggningen är uppbyggd, hur faran med induktion föreligger för arbetet.

Mer arbetsmiljökompetens i de bolag som vinner anbudet och där man många gånger sedan tar in UE (underentreprenörer) för utförande av arbetet och bara står för projektledning. Alltför lätt att ta ett anbud och sedan anse att UE ska hantera arbetsmiljöriskerna.

Av någon anledning så saknar ju många av nätbolagen själv personal för sina förändringar av anläggningarna och konstigt nog så finns det alltid underentreprenörer som kan anställa den personal som behövs för entreprenaden samt att dessa har alltid minst den kompetens som krävs. Utifrån detta anser Elektrikerförbundet att allt för många olyckor sker där personalen inte innehar den kompetens som skulle erfordras varken på kontoret eller de som förväntas utföra arbetet ute i fält.

Härskulle en oberoende kontrollansvarig kunna vara en väg för att tillse att samtliga regler efterlevs och att antalet allvarliga tillbud och olyckor minskar i branschen.

Mer av de elsäkerhetsutbildningar som genomförs som både teori samt praktik för att öva på riskerna likvärdigt första hjälpen utbildningar.

Idag gör många sin ESA eller liknande på nätet för att man måste ha utbildningscertifikatet när man ska komma in på ett arbetsställe. Frågan i det läget är vilken förkunskap arbetstagaren har och kan tillgodogöra sig en genomförd utbildning. Utifrån de olyckor som sker idag så sker ju flera på grund av bristande kunskap i induktionsrisker, potentialsutjämning samt felaktiga arbetssätt.

Detta anser Elektrikerna att Branschen måste tillse för att öka säkerheten och minimera riskerna i framtiden.

Elektrikerna

- Bättre underlag vid upphandlingar där arbetsmiljöarbetet måste viktas högre.
- Mer utbildning i elanläggningsägarnas ansvar så de lämnar ut rätt dokumentation om arbetsmiljöfarorna i elanläggningen som ska förändras.
- Mer arbetsmiljökompetens i de bolag som vinner anbudet och där man många gånger sedan tar in UE (underentreprenörer) för utförande av arbetet och bara står för projektledning. Alltför lätt att ta ett anbud och sedan anse att UE ska hantera arbetsmiljöriskerna.
- Mer av de elsäkerhetsutbildningar som genomförs som både teori samt praktik för att öva på riskerna likvärdigt första hjälpen utbildningar.

Bättre underlag vid upphandlingar där arbetsmiljöarbetet måste viktas högre.

Idag anser vi att upphandlingar i större utsträckning enbart handlar om lägsta pris inte att man ska uppfylla ett systematiskt arbetsmiljöarbete, inneha den erforderliga kompetensen som behövs för att utföra projektet, inte tillse att det övergripande samordningen för arbetsstället läggs i samverkan med RISK/BAS samt att byggherren har en kontroll för den entreprenad som utförts i egen eller annans regi.

Mer utbildning i elanläggningsägarnas ansvar så de lämnar ut rätt dokumentation om arbetsmiljöfarorna i elanläggningen som ska förändras.

Idag saknas många gånger underlag för faror i den elektriska anläggningen då det kan vara avsaknad av kunskap, avsaknad av hur elanläggningen är uppbyggd, hur faran med induktion föreligger för arbetet.

Mer arbetsmiljökompetens i de bolag som vinner anbudet och där man många gånger sedan tar in UE (underentreprenörer) för utförande av arbetet och bara står för projektledning. Alltför lätt att ta ett anbud och sedan anse att UE ska hantera arbetsmiljöriskerna.

Av någon anledning så saknar ju många av nätbolagen själv personal för sina förändringar av anläggningarna och konstigt nog så finns det alltid underentreprenörer som kan anställa den personal som behövs för entreprenaden samt att dessa har alltid minst den kompetens som krävs. Utifrån detta anser Elektrikerförbundet att allt för många olyckor sker där personalen inte innehar den kompetens som skulle erfordras varken på kontoret eller de som förväntas utföra arbetet ute i fält.

Härskulle en oberoende kontrollansvarig kunna vara en väg för att tillse att samtliga regler efterlevs och att antalet allvarliga tillbud och olyckor minskar i branschen.

Mer av de elsäkerhetsutbildningar som genomförs som både teori samt praktik för att öva på riskerna likvärdigt första hjälpen utbildningar.

Idag gör många sin ESA eller liknande på nätet för att man måste ha utbildningscertifikatet när man ska komma in på ett arbetsställe. Frågan i det läget är vilken förkunskap arbetstagaren har och kan tillgodogöra sig en genomförd utbildning. Utifrån de olyckor som sker idag så sker ju flera på grund av bristande kunskap i induktionsrisker, potentialsutjämning samt felaktiga arbetssätt.

